

8. EU for Citizen [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: http://www.ukom.gov.si/en/communication_of_eu_affairs/eu_for_citizens/
9. European Affairs Information Department [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: <http://www.vlada.cz/en/evropske-zalezitosti/organizace-utvaru/odbor-informovani-o-ez/> european-affairs-information-department- 17698/
10. Government: image and communication [2015 PAI — Public Administration International; Conference 2016] [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: <http://www.public-admin.co.uk/programmes/government-image-and-communication-the-uk-experience/> Republic of Estonia [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: <https://valitsus.ee/en/government-communication>
11. Tard G. Sotsialnaya logika : per. s fr. / G. Tard. — SPb. : Sotsiol.-psihol. tsentr, 2006. — 576 s.s. 317

The article analyzes the main provisions of the communication of state authorities and the public. Modern European trends indicate the importance of citizen participation in management projects. The basic communicative components of the state for dialogue with citizens are determined. The tasks of communication in public administration are to ensure public support of government actions, which is achieved by raising the level of citizen's trust in state institutions. The most used means of interaction between the state and citizens are investigated on the example of experience of European countries. Communications for joint decision-making, such as joint discussion, public councils and hearings, the dissemination of important information in society, are highlighted. Further efforts are needed to improve the response of public authorities to improve tools, core procedures and taking into account the results of public consultation in decision-making. A good example of state communication is the experience of the Czech Republic, Poland, Great Britain and Finland. These countries have created a number of programs and projects on cooperation with citizens.

Key words: communication, governance, interaction, public, information, public administration bodies, management.

УДК 14:327
ББК 66.5

Романна Павлюк

ПОГЛЯДИ КАРДИНАЛА ГУЗАРА НА ДЕРЖАВУ ТА СУСПІЛЬСТВО

В статті проаналізовано напрацювання й виступи Кардинала Любомира Гузара. З'ясовано погляди українського християнського філософа на взаємодію церкви і політики. Представлено переконання Любомира Гузара на шляхи розвитку суспільства та українського народу зокрема.

Ключові слова: Любомир Гузар, церква, віра, держава, політики.

В сучасних умовах суспільно-політичних відносин найбільш цінною інституцією для людей, на яку можна опиратися і заручатися особливою підтримкою є церква. В рамках соціально-політичних конфліктів, криз і трансформацій саме церква є інституцією, яка здатна посприяти безконфліктному вирішенню проблем та налагодженню конструктивного співробітництва. У цьому контексті, *актуальною* постає проблема співіснування політики та церкви. А найбільш значний доробок у роздумах про ідеальність таких відносин на сьогодні залишив Блаженніший Кардинал Любомир Гузар.

Метою даного дослідження є вивчення поглядів Любомира Гузара на державу й суспільство та їх розвиток. Для досягнення цієї мети потрібно розв'язати такі завдання: проаналізувати напрацювання і виступи Блаженнішого; виділити й узагальнити погляди духовного лідера українців щодо взаємовідносин держави та церкви а також з'ясувати його настанови щодо розвитку суспільства.

Об'єкт дослідження — виступи Любомира Гузара в мас-медіа, проповіді, напрацювання. *Предмет* — аксіологічні домінанти, пропоновані ним для сучасних українців.

Визначена проблематика дослідження набула особливої актуальності і водночас популярності за останній рік. Однак, погляди Любомира Гузара науковці аналізували ще від часу очолення ним УГКЦ. Найбільший внесок у визначену проблематику внесли такі вчені як А. Міщук, М. Міщук, О. Рижко, О.Кіцера, М. Димид, М. Обушний, І. Оніщенко, В. Панібудьласка, А. Пономарьов та інші.

Народився Любомир Гузар 26 лютого 1933 року в м. Львові. Тут закінчив народну школу та перший клас гімназії. У 1944 році сім'я змушена була покинути Україну. У 1944 році сім'я його батьків виїхала до Австрії: у місті Зальцбурзі продовжив навчання в українській гімназії, а переїхавши у 1949 в США, закінчив середню освіту в малій духовній семінарії (St. Basil College Seminary) в Стемфорді, штат Коннектикут. Священик (з 1958), єпископ (з 1977), кардинал (з 2001). Верховний архієпископ Львівський (з 2001), Києво-Галицький (з 2005), архієпископ-емерит (з 2011) [1].

З 2001 по 2011 рік Любомир Гузар керував УГКЦ. На сьогодні він є одним із визнаних моральних авторитетів нашого часу, традиційно входить до сотні найвпливовіших людей України. Також був кандидатом на папський престол і великим філософом.

Любомир Гузар є автором численних книг, аудіокниг, аудіо-записів розмов. Найбільш відомими його роботами є **«Три дороги. Бесіди Блаженнішого Любомира Гузара з журналістами»**. У книзі зібрано найкращі фрагменти трьох аудіокниг Блаженнішого Любомира Гузара **«Дорога до Бога»**, **«Дорога до себе»** і **«Дорога до ближнього»**. Велику цінність представляють книги **«Гідність Адама: Бесіди з Блаженнішим Любомиром Гузаром»**, **«Де скарб Твій...» Бесіди владыки Любомира Гузара з підприємцями**, **«Бути людиною. Збірник цитат Блаженнішого Любомира Гузара»**. Вагоме значення у своїй праці Любомир Гузар приділяв державі та політичній владі. Він пропонував та підказував суспільству шлях до розвитку через віру в Бога.

Саме при ньому відбулася знакова подія - церква формально перестала бути галицькою або західноукраїнською, а отримала визнання всеукраїнської і однією з найвпливовіших в державі. Саме за сприяння Любомира Гузара був перенесений престол в столицю і розпочато будівництво Патріаршого собору. До нього прислухалися політики і прості люди всіх конфесій. Останні 10 років Любомир Гузар майже нічого не бачив і погано чув. Але не переставав брати участь в житті країни, закликав до миру і злагоди. Під час Євромайдану він надихав українців на боротьбу. І завжди переконував, що зведений меч повертається проти агресора [2].

Досить чітко прослідковується у поглядах кардинала Гузара проблема співвідношення церкви та політичної влади, яку він бачив виключно у співвідношенні, спільних діях в напрямку ідеалізації та покращення соціального становища, взаємопідтримці та взаємодопомозі. Так, він наголошував "Держава хоче контролювати церкву за всяку ціну і робить то такими негарними способами. Я надіюся, що рано чи пізно державна влада прийде до того розуміння, що хоча ми є відділені за Конституцією, але це відділення - то не є заперечення один одного. І з другої сторони, ми повинні допомагати один одному і не використовувати один одного" [3].

Ще в часи президентства Л. Кравчука Кардинал виступив із пропозицією розробки концепції державно-церковних стосунків, бо "Церква для життя держави є важливою". У площині державно-церковних відносин Блаженніший Любомир переконаний, що "політики мають зрозуміти, що Церква і держава є партнерами, проте не підлягають одна одній. Тому для нас розділення держави і Церкви є дуже доброю справою. Ми з державою одне від одного незалежні, але працюємо для того самого народу як партнери. Ми не винні одне одному нічого. Надіємося, що таким чином ми

можемо спричинитися до кращого розуміння та кращого синтезу релігійних і загальнолюдських вартостей в Україні” [4, с. 60].

"Церква має одну ціль - освячувати. А не пхатися ані в політику, ані в щось інше. Освячувати, в будь-яких обставинах говорити людям про Бога, заохочувати жити по-божому - оце завдання церкви. Якщо церква починає заgravати з політикою, це для церкви є фатально. Вона програє" [5] – це уривок із виступу Блаженнішого у Верховній Раді України, який ще раз підтверджує особливі відносини політики та церкви, відстоювані Любомиром Гузаром.

Архієпископ-емерит у своїй промові на XIII науковій практичній конференції «Духовні цінності українського народу у світлі співпраці суспільствознавства і богослов'я» відзначив, що для суспільства є дуже важливим взяти до уваги Божу науку. За словами архієпископа, йдеться не про встановлення теократичного урядування, але про розуміння релігійних елементів, заснованих на Святому Письмі. "Зокрема, Біблія вчить нас патріотизму. Націоналізм не може бути християнською чеснотою, бо він не є досконалим, робить людину дещо обмеженою, адже націоналіст любить лише своє. Проте патріотизм має бути притаманний християнину: він любить власну Батьківщину і водночас має відкрите серце до інших людей, готовий поважати їх гідність та права", – підкреслив архієпископ Любомир [6].

Український філософ наголошував, що «патріотизм, який вчить ненавидіти когонебудь, не є християнською чеснотою. Треба любити своє, бути готовим навіть віддати за це своє життя, але не робити цього за рахунок іншої людини» [2].

Особливої думки Любомир Гузар був і про лібералізм, до якого прагнуть українці і який поширений на Заході. Зокрема, він наголошував, що «лібералізм, який маємо сьогодні на Заході, в сьогоднішній інтерпретації - це робити те, що хочеться. Такий лібералізм є нищівний. Лібералізм може бути більш дисциплінованим - не в сенсі накидати людям правила життя, які їх дуже обмежують. ... Лібералізм є позитивним явищем, коли поважає права людини в рамках певного морального порядку» [7].

Неодноразово Любомир Гузар наголошував про роль політика в сучасному світі. Він наголошував на тому, що особа, якій народ довіряє свою долю, мусить дуже уважно своє покликання трактувати. Мусить людей бачити як божі сотворіння, як особистості, яким надано гідність, свободу.

Політик на думку кардинала має виконувати свою роботу добросовісно, віддано і чесно, не піддаючись на жодні спокуси. У аудіокнизі кардинала "Суспільство і влада" з приводу цього зазначено наступне: політикам, "не тільки теперішнім, а всім від початку світу і до кінця світу потрібно пам'ятати, що вони є слуги народу", тому "дуже важливо для політиків, сьогодні в Україні і по цілому світі старатися бути людиною чесною, але також і дуже компетентною в своїй діяльності" [3]. На його думку, не має значення, чи то сільська рада, чи парламент, людина мусить розуміти свою роботу повністю та бути добре підготовленою, мати відповідні знання та вміння, щоб робити свою роботу гідно.

У роздумах кардинала Гузара про владу часто лунає одне з найважливіших слів у його житті: служіння. Влада — це служіння. Коли людина, наділена владою, ставиться до свого дару саме так, вона може робити помилки (усі їх роблять), але в цілому — принести дуже багато добра. Як і кожна людина, що іде за своїм покликанням і використовує дар, даний Богом, на добро [8].

Розвиток суспільства Блаженніший вбачав в тому, щоб кожний із людей робив добре свою справу. Служіння в розумінні Блаженнішого — той ідеал взаємин, на якому тримається здорове суспільство. Суспільство, у якому кожен на своєму місці служить іншому і користується тими благами, які створюються в цій «мережі взаємного

служіння». У влади тут є особлива роль: вона може допомогти налагодити ці зв'язки й своїм прикладом їх пропагувати у суспільстві [8].

Основною причиною криз, конфліктів та негараздів у суспільстві духовний мислитель вважав домінування матеріального над духовним. Саме прагнення до збагачення породжує корупцію, ненависть та ворожнечу, що безумовно і є найголовнішою проблемою в нашому суспільстві. Тому в матеріалі «Духовні цінності» Блаженніший не тільки наголошує на життєво важливій необхідності змін: «Потрібно звернутися до інших цінностей, перевірити їх, щоб переконатися, чи можуть вони гарантувати позитивний розвиток, солідну основу для тривалого розвитку. Визначення таких цінностей — це не пошуки в темряві, це радше ствердження досвіду суспільств і народів, які на таких цінностях успішно будували своє суспільне життя. Це завдання провідної верстви суспільства, так званої інтелігенції, — належно представити такі цінності», — а й подає варіант парадигми згаданих цінностей: «Погляньмо на самих себе. Хто ми? Звідки взялися? Чи наше існування має якесь значення? Чи маємо якусь питому гідність? Чи можемо щось пізнати і зрозуміти? Чи можемо щось бажати та щось постановити? Чи можемо свobodно вибрати напрям нашого життя? Чи маємо якісь здібності? Чи маємо якісь таланти? Чи маємо змогу щось досягнути? Чи можемо щось доброго вчинити? А куди прямуємо? Який зміст і яка ціль нашого життя?». Тут же маємо й ціннісні настанови: 1) зрозуміти себе (тобто природу людини) та прийняти її; 2) говорити правду; 3) виконувати власні соціальні зобов'язання [9, с. 104].

Це свідчить про те, що проблема цінностей у поглядах кардинала відігравала також неабияке значення і саме через ціннісні орієнтації людина може робити правильний вибір, знаходити своє місце у суспільстві та приносити користь оточуючим. І важливо, щоб ціннісне матеріальне не домінувало над матеріальним, адже саме така проблема оточує українців і є причиною корупції та олігархії.

Тому, вихід із кризової ситуації, в якій перебуває сьогодні Україна, потребує формування нової системи морально-етичних вартостей, зміни особистісної налаштованості, поведінки та ціннісної орієнтації. Як вказує З.Антонюк: «Церква не пропонує жодної моделі економічного й суспільного життя, як і не захищає жодної політичної системи... лише намагається вказувати та підтримувати створення умов, які сприяли б реалізації духовних завдань... пропонує такий гуманізм, який, зміцнюючи морально людські особистості, має позитивно впливати на життя суспільства, сприяючи гуманним моделям вирішення суспільних проблем» [10, с. 73].

Блаженніший Любомир наголошував: «Україна буде такою, якою ми її зробимо. Сама від себе Україна нічого не зможе зробити. Що буде – залежить від нас. Будемо працювати – буде добре. Будемо чекати, аби нам хтось щось дав – нічого не буде. Обставини – це лише елементи сценарію, а відповідальність належить нам. Ми мусимо працювати. Чи ми є молоді, чи старші. Оскільки ми є всі живі громадяни, це є наше завдання. Я не бачу найменшої небезпеки, якщо ми будемо працювати, кожний по своїй лінії» [11].

Любомир Гузар був також одним із ініціаторів Декларації відродження українського суспільства – неполітичної ініціативи «Першого грудня». Ініціатива спрямована на те, щоб пробудити українську інтелігенцію й наблизитися до європейського рівня життя. При цьому особливий акцент роблять на молодому поколінні українців. Ініціативна група «Першого грудня» створена у 20-ту річницю референдуму за незалежність. Створення такого об'єднання – ініціатива трьох церков (Української православної церкви, Української православної церкви Київського Патріархату та Української греко-католицької Церкви). До неї долучилися відомі українські інтелектуали і громадські діячі. У Декларації відродження українського суспільства йдеться про верховенство права, справедливий суд, рівність перед

правосуддям, знищення корупції, але в першу чергу її автори роблять акцент на свободах та гідності кожного [12].

Роблячи висновок, зауважимо, що блаженніший Любомир Гузар – єдиний архієрей, якому вдалося протягом усього періоду його правління церквою чітко висловлювати церковний принцип щодо політики. Протягом всього свого життя він відстоював, що церква покликана доносити до суспільства моральні засади, але вона не повинна нав'язувати своїм вірним кандидатів чи поодинокі партії.

1. Помер Блаженніший Любомир // Українська Греко-Католицька Церква. – 31.05.2017. – Режим доступу: http://ugcc.ua/news/pomer_blazhenn%D1%96shiy_lyubomir_79608.html
2. У нас нет отваги быть свободными. Биография и 11 цитат Любомира Гузара // Факты. – 01.06.2017. – Режим доступу: <https://fakty.ictv.ua/ru/ukraine/20170601-my-ne-mayemo-vidvagy-buty-vilnymy-biografiya-i-11-mudryh-tsytat-lyubomyra-guzara>
3. Князев Н. Роздуми Любомира Гузара вголос [Електронний ресурс] / Н. Князев // Українська правда. – 13.06.2011. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2011/06/13/80301/>
4. Міщук А. Державний вимір національної ідентичності в поглядах Кардинала Любомира Гузара [Електронний ресурс] / А. Міщук, М. Міщук // Вісник Прикарпатського університету. Політологія. – 2015. – Вип. 9. – С. 57-62. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Polit_2015_9_11
5. Про церкву і політику // Главком. – січень 2016. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40118649>
6. Архиепископ УГКЦ Любомир (Гузар): «Национализм не може бути християнською чеснотою» [Електронний ресурс] // Релігія в Україні. – 29.05.2013. – Режим доступу: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/22053-archiepiskop-ugkc-lyubomir-guzar-nacionalizm-ne-mozhe-buti-xristiyanskoyu-chesnotoyu.html
7. «Беріться до роботи»: 10 цитат Любомира Гузара // BBC News. – 1.06.2017. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40118649>
8. «Любомир Гузар. Хочу бути людиною» (Уривок з книги-біографії блаженнішого) // ZAXID.NET. – 2.06.2017. – Режим доступу: https://zaxid.net/lyubomir_guzar_hochu_buti_lyudinoyu_n1427572
9. Рижко О. М. Концепція ціннісних орієнтирів сучасної людини (на матеріалі медійних виступів Блаженнішого Любомира Гузара [Електронний ресурс] / О. М. Рижко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2014. – Т. 54. – С. 103-106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2014_54_20
10. Антонюк З. Побудова громадянського суспільства в Україні та християнське соціальне вчення / З. Антонюк // Релігія і суспільство в Україні: фактори змін. Матеріали міжнародної конференції 15 – 16 травня 1998 р. м. Київ. – К., 1998. – С. 68 – 75.
11. Савчин Р. Любомир Гузар: «Україна буде такою, якою ми її зробимо» / Р. Савчин. – Режим доступу: http://vgholos.com.ua/articles/lyubomyr_guzar_ukraina_bude_takoyu_yakoyu_my_ii_zrobymo_121050.html?print Роксолана
12. Ініціатива «Першого грудня» // Радіо Свобода.- 23.06.2013. – Режим доступу: <http://www.webcitation.org/6Ha4ZfWIL>

References

1. Pomer Blazhennishyi Liubomyr // Ukrainska Hreko-Katolytska Tserkva. – 31.05.2017. – Rezhym dostupu: http://ugcc.ua/news/pomer_blazhenn%D1%96shiy_lyubomir_79608.html
2. U nas net otvahy byt svobodnymi. Vyohrafiya y 11 tsytat Liubomyra Huzara // Fakty. – 01.06.2017. – Rezhym dostupu: <https://fakty.ictv.ua/ru/ukraine/20170601-my-ne-mayemo-vidvagy-buty-vilnymy-biografiya-i-11-mudryh-tsytat-lyubomyra-guzara>
3. Kniazev N. Rozdumy Liubomyra Huzara vholos [Elektronnyi resurs] / N. Kniazev // Ukrainska pravda. – 13.06.2011. – Rezhym dostupu: <https://life.pravda.com.ua/columns/2011/06/13/80301/>
4. Mishchuk A. Derzhavnyi vymir natsionalnoi identychnosti v pohliadakh Kardynala Liubomyra Huzara [Elektronnyi resurs] / A. Mishchuk, M. Mishchuk // Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Politolohiia. – 2015. – Vyp. 9. – S. 57-62. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Polit_2015_9_11

5. Pro tserkvu i polityku // Hlavkom. – sichen 2016. – Rezhym dostupu: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40118649>
6. Arkhyepyskop UHKTs Liubomyr (Huzar): «Natsionalizm ne mozhe buty khrystyianskoiiu chesnotoiu» [Elektronnyi resurs] // Relihiia v Ukraini. – 29.05.2013. – Rezhym dostupu: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/22053-arxiyepiskop-ugkc-lyubomir-guzar-nacionalizm-ne-mozhe-buti-xristiyanskoyu-chesnotoyu.html
7. «Beritsia do roboty»: 10 tsytat Liubomyra Huzara // BBC News. – 1.06.2017. – Rezhym dostupu: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40118649>
8. «Liubomyr Huzar. Khochu buty liudynoiu» (Uryvok z knyhy-biografii blazhennishoho) // ZAXID.NET. – 2.06.2017. – Rezhym dostupu: https://zaxid.net/lyubomir_guzar_hochu_buti_lyudynoyu_n1427572
9. Ryzhko O. M. Kontseptsiiia tsinnisnykh oriientyriv suchasnoi liudyny (na materialy mediinykh vystupiv Blazhennishoho Liubomyra Huzara [Elektronnyi resurs] / O. M. Ryzhko // Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky. - 2014. - T. 54. - S. 103-106. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2014_54_20
10. Antoniuk Z. Pobudova hromadianskoho suspilstva v Ukraini ta khrystyianske sotsialne vchennia/ Z. Antoniuk // Relihiia i suspilstvo v Ukraini: faktory zmin. Materialy mizhnarodnoi konferentsii 15 – 16 travnia 1998 r. m. Kyiv. – K., 1998. –S. 68 – 75.
11. Savchyn R. Liubomyr Huzar: «Ukraina bude takoiu, yakoiu my yii zrobymo» / R. Savchyn. – Rezhym dostupu: http://RoksolanaSavchyn/vgolos.com.ua/articles/lyubomyr_guzar_ukraina_bude_takoyu_yakoyu_my_yii_zrobymo_121050.html ? print
12. Initsiatyva «Persshoho hrudnia» // Radio Svoboda.- 23.06.2013. – Rezhym dostupu: <http://www.webcitation.org/6Ha4ZfWIL>

The article analyzes the workings and performances of Cardinal Lubomyr Husar. The views of the Ukrainian Christian philosopher on the interaction of the church and politics are elucidated. The conviction of Lubomyr Husar on the ways of development of society and the Ukrainian people in particular is presented.

Key words: *Lyubomir Husar, church, faith, state, politics.*

УДК 342.25
ББК 67.9(4Укр)

Віра Пасічник

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У статті розглянуто стан децентралізації в Україні, нормативно-правове забезпечення її. Пропонується аналіз формування об'єднаних територіальних громад України в розрізі областей, а також теперішній стан. Показано нарис проблеми, та рекомендації щодо її вирішення.

Ключові слова: *децентралізація, об'єднана територіальна громада.*

Докорінна зміна системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях, здійснення реальних кроків до стимулювання розвитку країни, надання гідної відповіді на сучасні виклики суспільства – все це про реформу децентралізації влади в Україні, в основі якої лежать положення Європейської хартії місцевого самоврядування [3].

Необхідність реформи децентралізації влади в Україні зумовлена тим, що існуюча система місцевого самоврядування не задовольняє потреби суспільства, не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту прав, надання населенню високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях.

Дослідженням понять «децентралізація» та «об'єднані територіальні громади» займаються такі науковці, як О. Амосов, С. Закірова, Г. Малінецька, В. Пальчук, П. Остапенко, Я. Грицак та інші.

Мета статті – дослідити стан децентралізації в Україні, шляхом виконання поставлених завдань: проаналізувати її нормативно-правове забезпечення; показати